

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 3Cdo/20/2017
Identifikačné číslo spisu: 4415210556
Dátum vydania rozhodnutia: 06.04.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4415210556.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti o maloletú R. C., bývajúcu u matky a zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, dieťa matky Mgr. C. C., bývajúcej v L., zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Ladislav Magyerka, s.r.o., so sídlom v Nových Zámkoch, Ernestova bašta 2, a otca Ing. G. C., bývajúceho v L., zastúpeného JUDr. Tiborom Nagyom, advokátom so sídlom v Nových Zámkoch, Kukučínova 8, vedenej na Okresnom súde Nové Zámky pod sp. zn. 7 P 112/2015, o dovolaní otca proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 3. novembra 2016 sp. zn. 9 CoP 48/2016, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nové Zámky rozsudkom z 20. júna 2016 č.k. 7 P 112/2015-250 zamietol ako nedôvodný návrh matky na zvýšenie výživného na maloletú zo sumy 120 € mesačne na sumu 250 € mesačne. Rozhodnutie odôvodnil tým, že od poslednej úpravy výživného nedošlo na strane maloletej k takej zmene pomerov, ktorá by odôvodňovala jeho zvýšenie. Pokiaľ ide o rodičov maloletej, priaznivejšie sú pomery na strane matky, nakoľko jej príjem sa postupne zvyšuje, náklady na domácnosť zdieľa s ďalšími dvoma osobami a nemá ďalšiu vyživovaciu povinnosť, zatiaľ čo otec sám uhrádza náklady na vlastnú domácnosť i na doposiaľ nevysporiadaný dom v bezpodielovom spoluvlastníctve s matkou a poskytuje výživné ďalším dvom osobám. Ak sa obaja rodičia budú podieľať na výžive maloletej sumou 120 € mesačne, spolu s rodinnými prídavkami (23,52 €) bude mať matka na výživu maloletej k dispozícii sumu 263,52 € mesačne, čo predstavuje o 173,10 € viac ako je suma životného minima na nezaopatrené nepľnoleté dieťa (90,42 €) v zmysle zákona č. 601/2003 Z.z. o životnom minime. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“).

2. Krajský súd v Nitre rozsudkom z 3. novembra 2016 sp. zn. 9 CoP 48/2016 zmenil odvolaním matky

napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, že zvýšil výživné na maloletú zo sumy 120 € mesačne na sumu 140 € mesačne od 20. mája 2015 (odo dňa podania návrhu) s tým, že otec je povinný platiť výživné vždy do 15-teho dňa toho-ktorého mesiaca vopred k rukám matky, čím zmenil rozsudok Okresného súdu Nové Zámky z 29. apríla 2014 č.k. 7 P 183/2012-56 v časti o výživnom [§ 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „CMP“) v spojení s § 388 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)]. Zročné výživné za obdobie od 20. mája 2015 do 31. októbra 2016 v sume 347,74 € uložil otcovi platiť v mesačných splátkach po 20 € spolu s bežným výživným, počnúc mesiacom nasledujúcim po právoplatnosti rozsudku pod stratou výhody splátok. Dospel k záveru, že súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, keď zmenu pomerov účastníkov neporovnával vo vzťahu k rozsudku Okresného súdu Nové Zámky z 29. apríla 2014 č.k. 7 P 183/2012-506, právoplatnému 16. júla 2014, ktorým sa upravili práva a povinnosti rodičov k maloletej na čas po rozvoze manželstva, teda do budúcnosti, ale vo vzťahu k rozsudku zo 16. júna 2015 č.k. 11 P 35/2014-63, právoplatnému 4. novembra 2015, ktorým (aj keď bol vydaný neskôr), sa tieto práva a povinnosti upravovali (len) na čas do rozvodu. Vo vzťahu k ostatnej úprave pomerov, ktorou je prvý z uvedených rozsudkov, sa pomery účastníkov zmenili. U maloletej vyvstala potreba liečby v čelustno-ortopedickej ambulancii, s ktorou sú spojené mimoriadne výdavky; na nich by sa však mali podieľať obaja rodičia primerane ich možnostiam. Matke maloletej vyživovacia povinnosť nepribudla, pričom jej príjem stúpol. Otcovi maloletej pribudla vyživovacia povinnosť k maloletemu synovi, ktorého matka je na materskej dovolenke. Potreby maloletej a možnostiam rodičov teda zodpovedá zvýšenie výživného o 20 € mesačne. O trovách konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal otec maloletej dovolanie. Namietal v ňom postup odvolacieho súdu, ktorý zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie napriek tomu, že sa stotožnil s ním zistenými skutkovými okolnosťami, a zároveň bez toho, aby dal otcovi možnosť vyjadriť sa k veci. Už v rozsudku súdu prvej inštancie z 29. apríla 2014 č.k. 7 P 183/2012-506, ktorý odvolací súd považoval za smerodajný, bolo konštatované, že pri sume výživného 120 € mesačne zo strany otca budú potreby maloletej „nadštandardne zabezpečené.“ Uvedené výživné malo teda pokrývať aj prípadné mimoriadne náklady na potreby maloletej. Odvolací súd však v súvislosti s potrebou čelustno-ortopedickej liečby maloletej dospel k opačnému záveru, pričom jeho rozhodnutie neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov tohto posúdenia. Opomenul tiež zohľadniť, že od poslednej úpravy výživného predstavuje rozdiel čistého mesačného príjmu matky (142,57 €) takmer dvojnásobok oproti rozdielu čistého mesačného príjmu otca (73,52 €), pričom príjem matky má stúpajúcu tendenciu a jej náklady na domácnosť sa znížili. Dokazovanie ohľadne výšky príjmov rodičov sa vzťahovalo len na obdobie do januára 2016 u matky a do februára 2016 u otca, a tak nezohľadnilo ani skutočnosť, že otec od 1. októbra 2016 nastúpil na materskú dovolenku so svojim maloletým synom, v dôsledku čoho jeho príjem ešte poklesol. Odvolací súd „v celom rozsahu preberá súdom prvého stupňa zistený skutkový stav, pokiaľ ide o skutočnosti právne rozhodné pre zmenu výživného,“ preto je nimi viazaný (§ 383 CSP). Jeho rozhodnutie však neguje všetky relevantné skutkové zistenia, ktoré majú vplyv na určenie výšky výživného, najmä skutočnosť, že pomery matky sú oproti pomerom otca výrazne priaznivejšie. Bez nariadenia pojednávania, „len na základe prehodnotenia dôkazov, ktoré vykonal súd prvej inštancie, nemohol odvolací súd získať rovnocenný podklad pre iné posúdenie zisteného skutkového stavu, než ku ktorému dospel súd prvej inštancie.“ Takýto postup je v rozpore s ustanovením § 420 písm. f/ CSP a zakladá dôvod na zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu a vrátenie mu veci na ďalšie konanie.

4. Matka vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že pre nariadenie pojednávania odvolacím súdom neboli dané dôvody v zmysle § 385 ods. 1 CSP. Odvolací súd v konaní vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie. Zmenu rozhodnutia riadne odôvodnil, zohľadňujúc náklady spojené so starostlivosťou o maloletú a pomery oboch rodičov po ich dôslednom posúdení. S dôrazom na niektoré potreby maloletej uviedla, že výška vyživovacej povinnosti otca k maloletej nemá byť na úkor jeho ostatných vyživovacích povinností či iných výdavkov. Poukázala na to, že v dovolacom konaní nie je prípustný argument ohľadne zníženia príjmu otca v dôsledku nástupu na materskú dovolenku (§ 435 CSP). Dovolanie navrhla zamietnuť ako nedôvodné.

5. Kolízny opatrovník k dovolaniu uviedol, že výška výživného určená rozhodnutím odvolacieho súdu

zodpovedá potrebám maloletej i možnostiam a schopnostiam rodičov. Nástup otca na materskú dovolenku sa javí ako účelový, s cieľom navodiť zdanie zníženia jeho životnej úrovne. Rozsudok odvolacieho súdu navrhol potvrdiť ako vecne správny.

6. Od 1. júla 2016 sa konania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých riadia ustanoveniami Civilného mimosporového poriadku (CMP). Ak tento zákon neustanovuje inak, na konanie podľa neho sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku (§ 2 ods. 1 CMP). To platí i pre konanie o dovolaní.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

8. Dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (viď § 428 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. V danom prípade dovolateľ uplatnil dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f/ CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné (proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí), ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9.1. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

10. Pokiaľ dovolateľ tvrdí, že mu odvolací súd odňal právo vyjadriť sa k veci tým, že na prejednanie odvolania nenariadil pojednávanie, dovolací súd poukazuje na to, že podľa § 385 ods. 1 CSP odvolací súd nariadi pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

10.1. Podľa § 384 ods. 1 CSP odvolací súd sám zopakuje dokazovanie v potrebnom rozsahu, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam.

10.2. Podľa § 384 ods. 2 a 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov navrhnutých stranou, ak ich napriek návrhu strany nevykonal súd prvej inštancie, a tiež za podmienok podľa § 366 CSP (a/ ak sa týkajú procesných podmienok, b/ ak sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, c/ ak má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, d/ ak ich dovolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie).

10.3. O tom, či je potrebné vo veci zopakovať alebo doplniť dokazovanie, rozhoduje odvolací súd.

10.4. V danom prípade sa odvolací súd stotožnil so skutkovými závermi súdu prvej inštancie (pozri ods. 22 odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu), preto je namieste záver, že nemal dôvod dokazovanie zopakovať (§ 384 ods. 1 CSP). Existenciu podmienok pre doplnenie dokazovania odvolací súd nezistil (§ 384 ods. 2 a 3 CSP). Keďže pre nariadenie pojednávania nebol daný ani verejný záujem, rozhodnutie o veci bez nariadenia pojednávania je postupom, ktorý plne zodpovedá zákonu (§ 385 ods. 1 CSP). Postupom odvolacieho súdu, ktorý sa nepriečil zákonu, nemohlo dôjsť k porušeniu práva dovolateľa na spravodlivý súdny proces. Neopodstatnená je preto námietka, že namietaným postupom odvolacieho súdu došlo k procesnej vade v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

11. V tejto súvislosti dovolací súd poukazuje na rozpor v námietkach dovolateľa ohľadne nedostatkov týkajúcich sa zistenia skutkového stavu veci, keď v dovolaní na jednej strane uvádza, že odvolací súd „v celom rozsahu preberá súdom prvého stupňa zistený skutkový stav,“ vzápätí však tvrdí, že bez nariadenia pojednávania, „len na základe prehodnotenia dôkazov, ktoré vykonal súd prvej inštancie, nemohol odvolací súd získať rovnocenný podklad pre iné posúdenie zisteného skutkového stavu.“ Z obsahu odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd skutkové zistenia súdu prvej inštancie nijako nespochybnil; naopak, považoval ich za správne (vid bod 10.4.) a aj z nich vychádzal. Za nesprávny považoval (len) postup súdu prvej inštancie pri právnom posúdení zistených skutkových okolností, čo bolo i dôvodom zmeny jeho rozhodnutia.

12. Pre úplnosť treba dodať, že účastníci konania boli riadne upovedomení o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu spôsobom, ktorý zodpovedal zákonu (§ 219 ods. 3 CSP) - vid' oznámenie o čase a mieste verejného vyhlásenia rozsudku založené v súdnom spise na č.l. 273 a 274.

13. K tvrdeniu dovolateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov rozdielného posúdenia veci, dovolací súd poukazuje na doterajšiu judikatúru najvyššieho súdu - R 111/1998, R 2/2016, ako aj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 364/2015, II. ÚS 184/2015, III. ÚS 288/2015 a I. ÚS 547/2016, v zmysle ktorých nedostatok odôvodnenia rozhodnutia (nepreskúmateľnosť) bol považovaný len za vlastnosť rozhodnutia súdu, ktorý zmätočnosť rozhodnutia nezakladá.

13.1. V predmetnej veci sú v dovolaní napadnutom rozhodnutí (obsah ktorého nemožno posudzovať izolovane od rozsudku súdu prvej inštancie, lebo prvoinštančné a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok - vid' rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08) zreteľne vysvetlené jeho podstatné dôvody, uvedenie ustanovení, ktoré odvolací súd aplikoval a z ktorých vyvodil svoje právne závery, ako i vysvetlenie právnych úvah, ktorými sa pri rozhodovaní riadil. Prijaté právne závery sú primerane odôvodnené spôsobom zodpovedajúcim § 220 ods. 2 CSP. Za procesnú vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

14. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že dovolanie v danej veci smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je prípustné, preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

15. O náhrade trov dovolacieho konania rozhodol dovolací súd podľa § 52 CMP.

16. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.